

Projekt na podporu čtenářství Já čtu

(Pilotní průzkum)

Hodnotící zpráva

Zpracovala: Mgr. Zuzana Pospíšilová

Obsah

1. Úvod
2. Základní koncepce projektu Já čtu
3. Cíl projektu Já čtu
4. Výzkumný vzorek
5. Čtecí texty
 - 5.1. Obecné pokyny pro práci s texty
 - 5.2. Kritéria hodnocení čtenářské úrovně
 - 5.3. Ukázka textu
 - 5.4. Ukázka záznamového listu
6. Srovnání úrovně čtenářských dovedností před a po získání personální knihy
 - 6.1. Srovnání úrovně čtenářských dovedností v jednotlivých školách při vstupním a výstupním vyšetření
 - 6.2. Srovnání rychlosti čtení před a po získání personální knihy
 - 6.3. Srovnání čtenářských dovedností podle věku (třídy)
 - 6.4. Srovnání čtenářských dovedností podle zaměření školy (běžné ZŠ, ZŠ praktické)
7. Úroveň porozumění
8. Sociálně únosné čtení
9. Rozložení úrovně čtenářských dovedností v našem výzkumném vzorku
10. Reakce dětí na získání personální knihy
11. Reakce učitelů na projekt Já čtu
12. Souhrn
13. Závěr

1. Úvod

Často se hovoří o tom, že děti obecně nerady čtou. Před knihami dávají přednost jiným médiím, jako je televize nebo internet, a proto se také snižuje čtenářská gramotnost.

Tato skutečnost nám není lhostejná, protože čtení jako takové děti (i dospělí) v mnoha ohledech obohacuje. Aktivní i pasivní slovní zásobu si čtením velmi obohacujeme. Čtení příběhů nám pomáhá orientovat se v mnoha situacích a zlepšovat sociální dovednosti. Identifikací s hrdiny knihy se také zvyšuje emoční inteligence a schopnost empatie, tedy vcítění do pocitů druhých lidí. Čtením dochází také k trénování verbální paměti. Aby dítě vědělo, o čem příběh je, musí si mnoho údajů zapamatovat. Dětem se rozšiřují obzory, učí se orientovat v textu a získávat důležité informace.

Bez čtení se v civilizovaném světě zkrátka neobejdeme.

Nakladatelství **Modrý slon** přišlo s nápadem vydávat personální knihy, které mají za úkol děti ke čtení lépe motivovat, neboť dítě se stává hlavním hrdinou. Při čtení knihy, která je přímo o něm, zažívá naprosto originální dobrodružství.

Aby byla zmapována skutečná úroveň čtenářských dovedností současných českých dětí a aby se knihy nakladatelství Modrý slon dostaly do širšího povědomí žáků a učitelů, vznikl projekt na podporu čtenářství s názvem **Já čtu**.

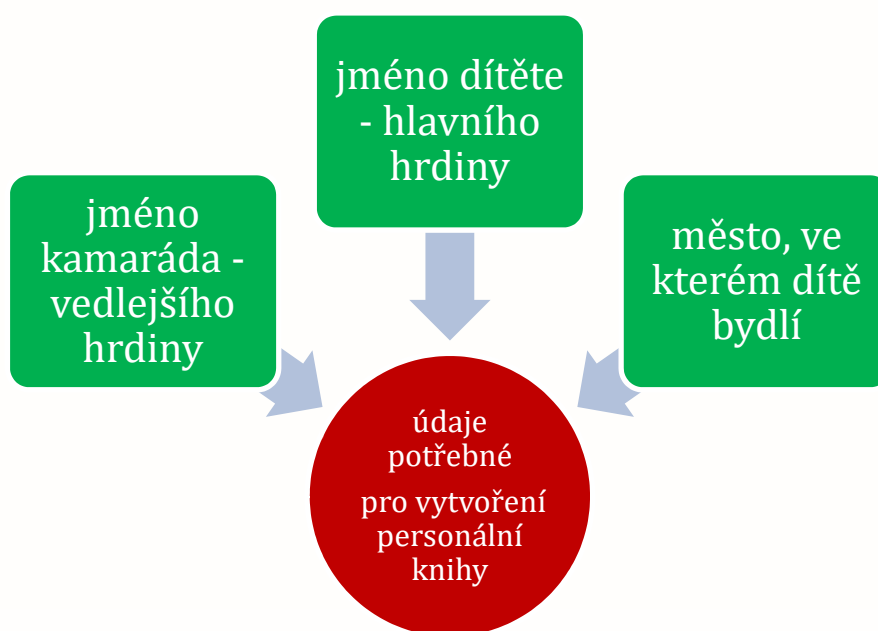
2. Základní koncepce projektu Já čtu

Základní myšlenka projektu **Já čtu** vychází z předpokladu, že děti, které jsou lépe motivovány k samostatnému čtení, mají lepší předpoklady ke zdokonalení schopnosti vlastního čtení a mají možnost získat lepší vztah ke knihám. Důležitým předpokladem je však vlastní emoční angažovanost při čtení příběhu. Kniha musí dítě oslovit, musí se mu líbit.

Protože se děti často ztotožňují s hlavními kladnými hrdiny příběhu, přináší nakladatelství Modrý slon ve svých knihách něco naprosto výjimečného. Vytváří osobní knížky, které jsou dětem zhotoveny na míru. Objevuje se v nich jejich jméno, jméno jejich kamaráda a děj se navíc odehrává přímo v místě jejich bydliště.

Předpokládáme, že děti budou nadšené a budou chtít knihu přečíst samostatně a v co nejkratší době. Nikdo je ke čtení nebude nutit, naopak ho budou samy vyhledávat jako příjemnou volnočasovou aktivitu. Tímto by mělo přirozenou cestou dojít také ke zlepšení úrovně čtenářských dovedností.

Aby tato skutečnost byla fakticky podložena, byl vytvořen projekt Já čtu. Základní myšlenka tkví v tom, že dojde nejen k motivaci dítěte ke čtení, ale také k empirickému ověření, do jaké míry došlo u dětí motivací personální knihou ke zlepšení úrovně čtenářských dovedností. Spolupracovali jsme s vybranými základními školami. Žáci nejprve projdou vstupním vyšetřením rychlosti čtení a úrovně porozumění. Učitel také předem poskytne nakladatelství údaje potřebné k vytvoření personální knihy.

Posléze děti získají zdarma tzv. personální knihu, která je bude motivovat k samostatnému čtení. Veškeré dovednosti se zlepšují tréninkem a pravidelnou činností. Předpokládáme tedy, že děti, které samostatně přečtou knihu, přirozeně zlepší také úroveň svých čtenářských schopností.

Abychom tuto skutečnost empiricky ověřili, bylo nutné, abychom poté, co děti samostatně přečetly vlastní personální knihu, opětovně zjistili úroveň jejich čtenářských dovedností. Druhý text pro zjišťování úrovně čtenářských dovedností nebyl identický s prvním, aby výsledky nebyly ovlivněny rekognicí, pamětí a učením. Náročnost textu i velikost písma však zůstala na přibližně stejné úrovni.

Srovnáním výsledků prvního a druhého zjišťování úrovně čtenářských dovedností (před a po získání personální knihy) s odstupem jednoho měsíce jsme získali cenné informace o tom, zda u dětí došlo vlivem motivace personální knihou ke zlepšení rychlosti čtení a schopnosti porozumět textu.

3. Cíl projektu Já čtu

Primárním cílem projektu je děti motivovat ke čtení knih. Aby motivace byla co nejučinnější, musí být internalizovaná, tedy musí vycházet zevnitř. Předpokládáme, že knihy, ve kterých budou děti samy hrdiny, takovou motivaci mohou poskytnout.

Ve čtenářské veřejnosti chceme proto co nejvíce rozšířit povědomí o personálních knihách, které mohou děti významným způsobem motivovat nejen k procvičování čtenářské techniky, ale také pomohou ke vzbuzení zájmu o knihy obecně.

4. Výzkumný vzorek

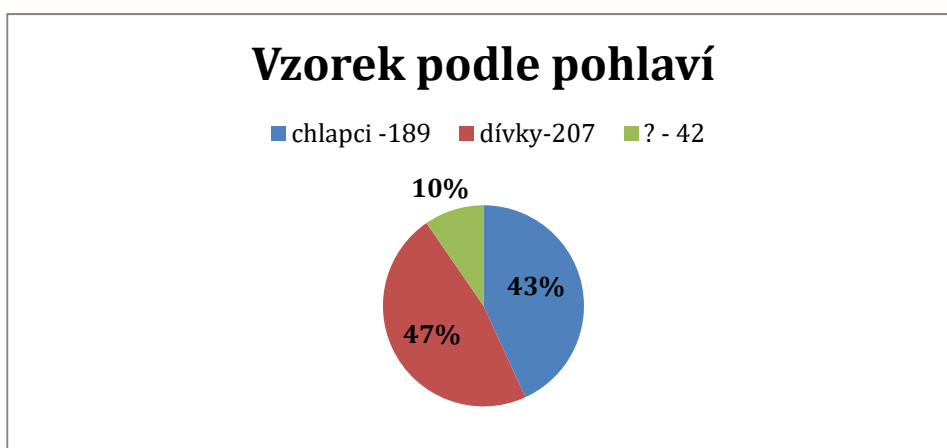
Z mnoha oslovených základních škol se do projektu „Já čtu“ zapojilo 477 žáků ze 13 základních škol, konkrétně 24 jednotlivých tříd. Některé žáky bylo nutné ze statistického zpracování vyloučit, protože jsme u nich neměli všechny potřebné údaje.

Od dalších 14 dětí ze ZŠ praktické v Rožnově pod Radhoštěm došly výsledky pozdě, proto tyto výsledky také nebyly zahrnuty do výsledného zpracování.

Učitelé zaslali kompletní údaje (z prvního i druhého testování) od 438 dětí, z toho 207 dívek, 189 chlapců a u 42 dětí nebylo blíže specifikováno pohlaví (údaje byly doručeny bez jmen). Je patrné, že zastoupení dívek a chlapců je přibližně stejné. Dívek bylo 47% a chlapců 43%. U 10% žáků nebylo možné z doručených údajů zjistit pohlaví dítěte. Tuto skupinu jsme vyčlenili při zjišťování úrovně čtenářských dovedností podle pohlaví, aby nedošlo ke zkreslení výsledků.

Graf č.1 Vzorek dětí rozdělen podle pohlaví

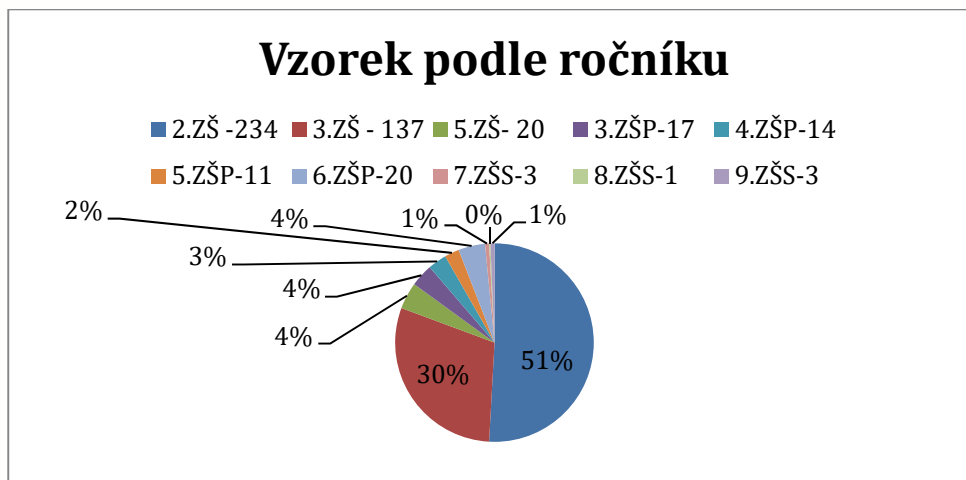

Výzkumu se účastnili žáci běžných ZŠ a ZŠ praktických, to znamená, že se jednalo o žáky s lehkým mentálním postižením. Ti dostali čtenářské texty srovnatelné se žáky ZŠ, ale o 2 ročníky nižší úroveň.

Nejvíce žáků bylo z druhých tříd běžné základní školy (234) a žáků 3. tříd běžných základních škol (137).

Graf č.2 Vzorek rozdělený podle jednotlivých ročníků

Vysvětlivky:

ZŠ = Základní škola

ZŠP = Základní škola praktická (vzdělává žáky s lehkým mentálním postižením)

ZŠS = Základní škola speciální (vzdělává žáky se středně těžkým mentálním postižením)

(číslice vpředu udává konkrétní ročník, číslice vzadu uvádí počet těchto dětí ve vzorku)

Vzhledem k tomu, že některá třída ZŠ praktické byla kombinovaná se ZŠ speciální, objevili se ve zkoumaném vzorku také žáci se středně těžkou mentální retardací. Pro ně však naše výzkumná studie nebyla koncipovaná. Těchto 7 žáků Základní školy speciální jsme do výsledků v konečné fázi do zpracování dat nezahrnuli.

Stejně tak nebyly zahrnuty výsledky žáků, kteří se jednoho z testování rychlosti čtení z jakéhokoliv důvodu nemohli účastnit, například pro nemoc nebo nepřítomnost ve škole.

5. Čtecí texty

Ve speciálně pedagogické praxi se používají standardizované texty pro zjišťování úrovně čtení, které slouží k případné diagnostice specifických poruch učení ve smyslu dyslexie. Viz *Matějček, Z., Šturma, J. Vágnerová, M., Žlab, Z.: Zkouška čtení, Psychodiagnostika, Bratislava, 1992.*

Pro naše účely byly vytvořeny nové, originální texty, které se obsahově i formálně snaží co nejvíce přiblížit potřebám a schopnostem dětí.

Tyto čtecí texty vytvořila dětská psycholožka pracující ve Speciálně pedagogickém centru, autorka řady dětských knih

Mgr. Zuzana Pospíšilová (www.zuzanapospisilova.svet-stranek.cz).

Tab. č.1 *Přehled textů vytvořených pro zkoušku čtení*

Třída	Vstupní text	Výstupní text
1.pololetí 1.tř.ZŠ 1.pololetí 3.tř.ŠVP ZV LMP	Ema a balon (73 slov)	Jana a Ben (60 slov)
2. pololetí 1. tř. ZŠ 2. pololetí 1.tř. ŠVP ZV LMP	Pastelka (115 slov)	Rychlost se nevyplácí (118 slov)
2.tř. ZŠ 4.tř.ŠVP ZV LMP	Narozeninový dárek (145 slov)	Strach má velké oči (153 slov)
3.tř.ZŠ 5.tř.ŠVP ZV LMP	Klíč k pokladu (215 slov)	Hřib (220 slov)

4.tř.ZŠ	Létající opice	Plavecké závody
6.tř. ŠVP ZV LMP	(284 slov)	(376 slov)

Organizačně ani technicky nebylo možné, aby úroveň čtení na školách zjišťoval standardním způsobem jeden proškolený pracovník. Bylo nutné, aby zjišťování čtenářské úrovně proběhlo na všech školách v přibližně stejném časovém horizontu (kvůli eliminaci přirozeného zlepšování čtecí techniky zejména v nižších ročnících). Srovnání dětí vyšetřených v určitém měsíci a dětí vyšetřených o několik měsíců později by bylo naprosto irelevantní.

Pro hladký průběh bylo proto nutné, aby s námi při zkoušce čtení aktivně spolupracovali sami učitelé. Všichni dostali obecné pokyny, aby věděli, jak s texty pracovat standardním způsobem. Pro usnadnění práce dostali učitelé záznamové listy ke každému dítěti a mohli tam zaznamenat, kam dítě při čtení pokročilo za 1. minutu. Ke snadnějšímu počítání slov měli na pravé straně uveden počet slov v daném řádku. V záznamovém listě bylo rovněž pět otázek pro zjištění úrovně porozumění textu. Za každou správně zodpovězenou otázku získal žák 1 bod. Maximální počet bodů za porozumění textu, kterého bylo možné dosáhnout, byl tedy 5.

Stejný proces testování, jen s jiným srovnatelným textem, bylo nutné provést ještě jednou, poté, co děti obdržely personální knihu a byly přímo motivované k četbě.

5.1. Obecné pokyny pro práci s texty

Učitelé předem obdrželi tyto obecné pokyny pro práci s texty:

1. Je důležité, aby dítě četlo text individuálně, bez přítomnosti jiných dětí. Takto se eliminuje vliv paměťového učení při pasivním poslechu.
2. Dítě dostane text s odpovídající velikostí písma. Učitel sleduje text v záznamovém listu, který má pro každé dítě. Dítě přečte nadpis.

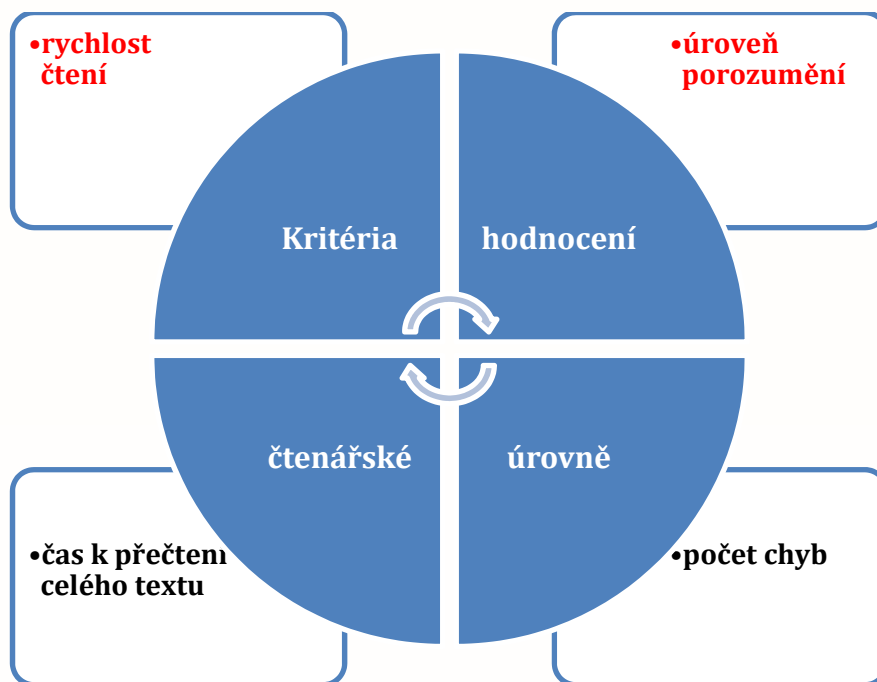
3. Jakmile začne dítě číst vlastní text, začíná učitel měřit čas. Důležité je v záznamovém archu zaznamenat zářezku, která by označila, kam dítě v textu během minuty pokročilo.
4. Během čtení učitel zaznamenává chybně přečtená slova. (Podtržením nebo nadepsáním chyby nad slovo). Pokud se dítě samo spontánně opraví, je slovo hodnoceno jako správně přečtené.
5. Dále je potřeba nechat dítě přečíst celý text do konce (jeho individuálním tempem) a zaznamenat celkový čas, který dítě k přečtení potřebovalo.
6. Učitel dává dítěti otázky na zjištění míry porozumění textu. (Otázky jsou součástí záznamového archu.) Správnou odpověď hodnotí 1, nesprávnou 0.
7. Nakonec učitel sečte všechny dosažené body.

Nakonec měli učitelé za úkol celý projekt z jejich pohledu zhodnotit, zaznamenat své postřehy, reakce dětí, případně reakce jejich rodičů a blízkého okolí.

Výsledky testování měli posléze zpracovat do přehledné tabulky. Zástupce nakladatelství Modrý slon všechny školy kontaktoval a osobně navštívil pro vysvětlení případných nejasností.

5.2. Kritéria hodnocení čtenářské úrovně

Ve speciálně pedagogické praxi se hodnotí mnohá další kritéria (plynulost čtení, čtenářská technika – hláskování, slabikování, dvojité čtení, rozdíl v rychlosti čtení v 1., 2. a 3. minutě apod., ale pro naše účely v této fázi považujeme za naprosto dostatečná kritéria rychlost čtení a úroveň porozumění jako hlavní ukazatele. Čas potřebný k přečtení celého textu a počet chyb jsou pouze vedlejší ukazatele, se kterými v této fázi projektu neoperujeme.

5.3. Ukázka textu

Strach má velké oči

Jirka s Filipem jsou nejlepší kamarádi. Chodí spolu do školy a bydlí blízko sebe. Každý den se navštěvují a všechno podnikají společně.

Dnes jim rodiče dovolili spát ve stanu. Postavit stan jim dalo opravdu velkou práci. Každou chvíli jim padal na hlavu. Nakonec jim pomohl Filipův táta.

Kluci se nemohli dočkat, až přijde večer a budou moci spát ve stanu. Nakonec se dočkali. Po večeři se umyli a převlékli do pyžama. Zachumlali se do spacáku a čekali na spánek. Ten ale nepřicházel.

„Já se trochu bojím!“ začal Jirka. Ani Filip na tom nebyl lépe. „Někdo tady je!“ drkotal zuby. „Hrozně funí a dupe!“

„Co když je to čert?“ strachoval se Jirka. Vtom po silnici projelo auto a jeho světla osvítila stan. „A má hrozně velké oči!“ křičel vyděšeně Filip. Kluci na nic nečekali a pelášili k Filipovi domů.

Tatínek s baterkou obešel celou zahradu, ale žádného čerta nenašel. Byl tam jen maličký ježek.

5.4. Ukázka záznamového listu

Jméno dítěte: _____ Škola _____
Třída _____

Náročnost = 2.tř.ZŠ nebo 4.tř..ZvŠ, ZŠ praktické (ŠVP ZV LMP) 2.text

Strach má velké oči (záznamový list pro učitele)

Jirka s Filipem jsou nejlepší kamarádi. Chodí spolu do školy a bydlí blízko sebe.	14
Každý den se navštěvují a všechno podnikají společně.	22
Dnes jim rodiče dovolili spát ve stanu. Postavit stan jim dalo opravdu velkou práci. Každou chvíli jim padal na hlavu. Nakonec jim pomohl Filipův táta.	35 47
Kluci se nemohli dočkat, až přijde večer a budou moci spát ve stanu. Nakonec se dočkali. Po večeři se umyli a převlékli do pyžama. Zachumlali se do spacáku a čekali na spánek. Ten ale nepřicházel.	62 76 82
„Já se trochu bojím!“ začal Jirka. Ani Filip na tom nebyl lépe. „Někdo tady je!“ drkotal zuby. „Hrozně funí a dupe!“	97 103
„Co když je to čert?“ strachoval se Jirka. Vtom po silnici projelo auto a jeho světla osvětila stan. „A má hrozně velké oči!“ křičel vyděšeně Filip. Kluci na nic nečekali a pelášili k Filipovi domů.	118 132 138
Tatínek s baterkou obešel celou zahradu, ale žádného čerta nenašel. Byl tam jen maličký ježek.	151 153

Rychlost čtení:

Počet všech přečtených slov za minutu.....

Počet chyb.....

Počet správně přečtených slov za minutu _____

Čas k přečtení celého příběhu _____ min. _____ sek.

Porozumění textu: (každá správná odpověď = 1, chybná nebo nepřesná odpověď = 0)

Jak se jmenují oba kamarádi?

Co jim dnes rodiče dovolili?

Kdo jim nakonec pomohl stan postavit?

Čeho se kluci báli?

Koho našel tatínek na zahradě?

Celkový počet správných odpovědí _____

6. Srovnání úrovně čtenářských dovedností

Abychom získali co nejvíce informací o úrovni čtenářských dovedností, zaměřili jsme se na dva základní údaje – rychlost čtení v počtech slov za minutu a porozumění danému textu v bodech na škále 0-5.

Porovnávali jsme výkony v rámci jednotlivých tříd, v rámci jednotlivých ročníků a také ve skupinách chlapců a dívek (podle pohlaví). Další srovnávací kategorií byly školy podle zaměření – tedy ZŠ a ZŠ praktické, tedy ty, které vzdělávají žáky s lehkým mentálním postižením.

Vzhledem k tomu, že texty pro různé ročníky jsou různě náročné a rozdílně obsáhlé (co do počtu slov), nebylo možno provést srovnání doby potřebné k přečtení celého textu.

V následujících kapitolách jsou jednotlivé výsledky uvedeny podrobněji v tabulkách a grafech.

6.1.Srovnání úrovně čtenářských dovedností v jednotlivých školách při vstupním a výstupním vyšetření

Do kolonky nejlepší výkon byl vždy zapsán výkon žáka, který četl nejrychleji z žáků dané třídy (školy). Naopak za nejhorší výkon je pro naše potřeby považován výkon žáka, který četl nejpomaleji. Průměrné hodnoty jsou získány součtem výkonů a vydělením počtem žáků dané třídy (školy). Stejný postup byl i při získávání informací o úrovni porozumění přečtenému textu.

Vzhledem k tomu, že některé školy zaslaly nedostatečné informace o výsledcích, nebylo možno je zařadit do celkového hodnocení, přestože se celého projektu také účastnily. (Např. 2. a 3. třída, ZŠ Porubská v Ostravě.)

V následující tabulce jsou přehledně zpracovány údaje o rychlosti čtení a úrovni porozumění v jednotlivých třídách daných škol.

Tab.č.2 Srovnání úrovně čtenářských dovedností v jednotlivých třídách

3. třída (23 žáků)	Počet slov/min	porozumění
ZŠ České Budějovice		
Nejlepší výkon 1.text	130	5
Nejlepší výkon 2.text	123	5
Nejhorší výkon 1.text	44	3
Nejhorší výkon 2.text	45	3
Průměrný výkon 1.text	80,43	4,73
Průměrný výkon 2.text	84,52	4,73

2.třída ZŠ (25 žáků) Bilovec	Počet slov/min	porozumění
Nejlepší výkon 1.text	71	5
Nejlepší výkon 2.text	63	5
Nejhorsí výkon 1.text	12	2
Nejhorsí výkon 2.text	11	1
Průměrný výkon 1.text	37,76	3,92
Průměrný výkon 2.text	38,92	3,76
3.třída (23 žáků) ZŠ Bilovec	Počet slov/min	porozumění
Nejlepší výkon 1.text	90	5
Nejlepší výkon 2.text	102	5
Nejhorsí výkon 1.text	22	1
Nejhorsí výkon 2.text	29	1
Průměrný výkon 1.text	64,08	3,39
Průměrný výkon 2.text	64,82	4,17
2. třída (21 žáků) ZŠ Hradec Králové	Počet slov/min	porozumění
Nejlepší výkon 1.text	94	5
Nejlepší výkon 2.text	73	5
Nejhorsí výkon 1.text	22	3

Nejhorší výkon 2.text	24	2
Průměrný výkon 1.text	53,80	4,33
Průměrný výkon 2.text	60,57	4,19
3.třída (24 žáků) ZŠ Hradec Králové	Počet slov/min	porozumění
Nejlepší výkon 1.text	97	5
Nejlepší výkon 2.text	108	5
Nejhorší výkon 1.text	28	3
Nejhorší výkon 2.text	31	3
Průměrný výkon 1.text	68,08	4,54
Průměrný výkon 2.text	72,20	4,5
2.A třída (28 žáků) ZŠ Ostrov	Počet slov/min	porozumění
Nejlepší výkon 1.text	101	5
Nejlepší výkon 2.text	89	5
Nejhorší výkon 1.text	11	2
Nejhorší výkon 2.text	11	1
Průměrný výkon 1.text	46,35	4,25
Průměrný výkon 2.text	46,28	4,10

2.B třída (23 žáků) ZŠ Ostrov	Počet slov/min	porozumění
Nejlepší výkon 1.text	87	5
Nejlepší výkon 2.text	76	5
Nejhorsí výkon 1.text	9	2
Nejhorsí výkon 2.text	10	2
Průměrný výkon 1.text	38,69	3,78
Průměrný výkon 2.text	40,60	4,30
4.třída ZŠP (12 žáků) Mladá Boleslav	Počet slov/min	Porozumění
Nejlepší výkon 1.text	86	5
Nejlepší výkon 2.text	105	5
Nejhorsí výkon 1.text	24	2
Nejhorsí výkon 2.text	37	3
Průměrný výkon 1.text	42,50	3,75
Průměrný výkon 2.text	54,75	4,33
3.A tř. ZŠP (8 žáků) Mladá Boleslav	Počet slov/min	Porozumění

Nejlepší výkon 1.text	73	5
Nejlepší výkon 2.text	73	5
Nejhorší výkon 1.text	4	1
Nejhorší výkon 2.text	9	2
Průměrný výkon 1.text	28,85	3,37
Průměrný výkon 2.text	32,87	3,5
3.B tř. ZŠP (7 žáků)	Počet slov/min	Porozumění
Mladá Boleslav		
Nejlepší výkon 1.text	62	5
Nejlepší výkon 2.text	73	5
Nejhorší výkon 1.text	1	0
Nejhorší výkon 2.text	7	0
Průměrný výkon 1.text	17	1,85
Průměrný výkon 2.text	23	2,71
5.tř. ZŠP (10 žáků)	Počet slov/min	Porozumění
Mladá Boleslav		
Nejlepší výkon 1.text	67	5
Nejlepší výkon 2.text	101	5
Nejhorší výkon 1.text	10	2

Nejhorší výkon 2.text	26	2
Průměrný výkon 1.text	38,40	4,2
Průměrný výkon 2.text	55	4,5
2.tř. ZŠ (20 žáků) Otická, Opava	Počet slov/min	Porozumění
Nejlepší výkon 1.text	119	5
Nejlepší výkon 2.text	115	Xxx
Nejhorší výkon 1.text	31	3
Nejhorší výkon 2.text	43	Xxx
Průměrný výkon 1.text	57,7	4,45
Průměrný výkon 2.text	73	Xxx
5.tř. ZŠ (20 žáků) Otická, Opava	Počet slov/min	porozumění
Nejlepší výkon 1.text	141	Xxx
Nejlepší výkon 2.text	159	Xxx
Nejhorší výkon 1.text	57	Xxx
Nejhorší výkon 2.text	67	Xxx
Průměrný výkon 1.text	110	Xxx
Průměrný výkon 2.text	120,85	Xxx

3.tř. ZŠ (27 žáků) Otická, Opava	Počet slov/min	Porozumění
Nejlepší výkon 1.text	113	5
Nejlepší výkon 2.text	128	5
Nejhorší výkon 1.text	51	3
Nejhorší výkon 2.text	50	4
Průměrný výkon 1.text	69,37	4,48
Průměrný výkon 2.text	82,5	4,85
2.A.tř. ZŠ (17 žáků) Lysice	Počet slov/min	Porozumění
Nejlepší výkon 1.text	71	Xxx
Nejlepší výkon 2.text	94	Xxx
Nejhorší výkon 1.text	13	Xxx
Nejhorší výkon 2.text	26	Xxx
Průměrný výkon 1.text	32,76	Xxx
Průměrný výkon 2.text	50,94	Xxx
2.B.tř. ZŠ (18 žáků) Lysice	Počet slov/min	Porozumění

Nejlepší výkon 1.text	59	5
Nejlepší výkon 2.text	75	5
Nejhorší výkon 1.text	7	0
Nejhorší výkon 2.text	12	2
Průměrný výkon 1.text	35,06	3,44
Průměrný výkon 2.text	43	4,38
3.tř. ZŠ (23 žáků)	Počet slov/min	Porozumění
Lysice		
Nejlepší výkon 1.text	105	Xxx
Nejlepší výkon 2.text	128	Xxx
Nejhorší výkon 1.text	32	Xxx
Nejhorší výkon 2.text	42	Xxx
Průměrný výkon 1.text	61,78	Xxx
Průměrný výkon 2.text	80,08	Xxx
2.tř. ZŠ (18 žáků)	Počet slov/min	Porozumění
Praha		
Nejlepší výkon 1.text	78	5
Nejlepší výkon .text	80	5
Nejhorší výkon 1.text	18	0

Nejhorší výkon 2.text	26	1
Průměrný výkon 1.text	43,77	3,38
Průměrný výkon 2.text	53,66	3,22
6.tř. ZŠP (20 žáků)	Počet slov/min	Porozumění
Hradec Králové		
Nejlepší výkon 1.text	115	5
Nejlepší výkon 2.text	110	5
Nejhorší výkon 1.text	26	1
Nejhorší výkon 2.text	25	2
Průměrný výkon 1.text	57,7	3,75
Průměrný výkon 2.text	65,45	4,1
2.A tř. (16 žáků)	Počet slov/min	Porozumění
Hradec nad Moravicí		
Nejlepší výkon 1.text	82	5
Nejlepší výkon 2.text	76	5
Nejhorší výkon 1.text	19	1
Nejhorší výkon 2.text	20	1
Průměrný výkon 1.text	42,43	4,56
Průměrný výkon 2.text	45,43	4,37

2.B tř. (15 žáků)	Počet slov/min	Porozumění
Hradec nad Moravicí		
Nejlepší výkon 1.text	57	5
Nejlepší výkon 2.text	57	5
Nejhorsí výkon 1.text	18	2
Nejhorsí výkon 2.text	18	2
Průměrný výkon 1.text	35,26	3,86
Průměrný výkon 2.text	35,20	3,7
3.A tř. (18 žáků)	Počet slov/min	Porozumění
Hradec nad Moravicí		
Nejlepší výkon 1.text	132	5
Nejlepší výkon .text	136	5
Nejhorsí výkon 1.text	39	2
Nejhorsí výkon 2.text	46	2
Průměrný výkon 1.text	76,88	4,05
Průměrný výkon 2.text	89,16	4,22
3.B tř. (19 žáků)	Počet slov/min	Porozumění
Hradec nad Moravicí		
Nejlepší výkon 1.text	103	5
Nejlepší výkon 2.text	118	5

Nejhorší výkon 1.text	38	2
Nejhorší výkon 2.text	47	4
Průměrný výkon 1.text	62,42	4,36
Průměrný výkon 2.text	76,62	4,89
3.tř. ZŠ	Počet slov/min	Porozumění
Porubská, Ostrava		
Nejlepší výkon 1.text	129	Xxx
Nejlepší výkon 2.text	142	Xxx
Nejhorší výkon 1.text	28	Xxx
Nejhorší výkon 2.text	30	Xxx
Průměrný výkon 1.text	Xxx	Xxx
Průměrný výkon 2.text	Xxx	Xxx

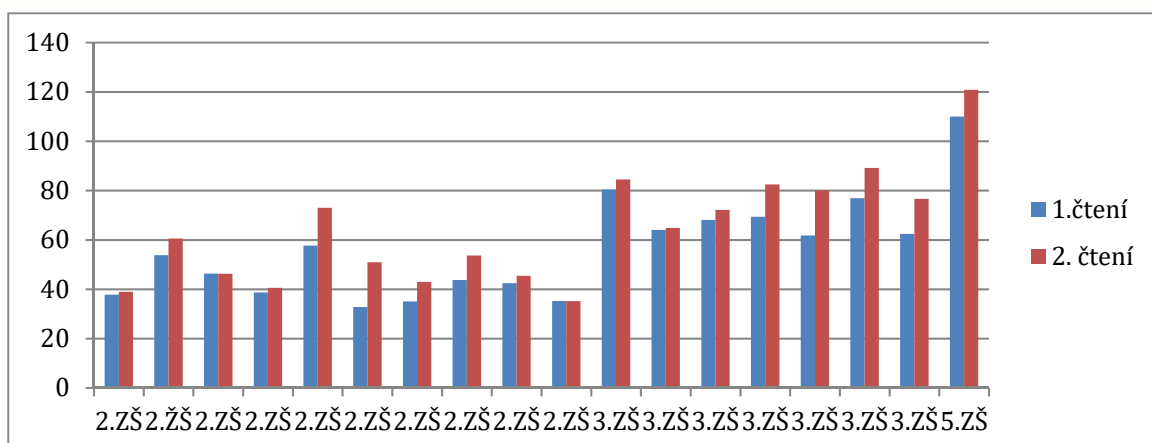
- Červeně jsou označena čísla, která svědčí o zlepšení výkonu ve druhé zkoušce čtení.
- Křížkem jsou označeny nedostatečné údaje, ze kterých nebylo možno vycházet.

6.2. Srovnání rychlosti čtení před a po získání personální knihy

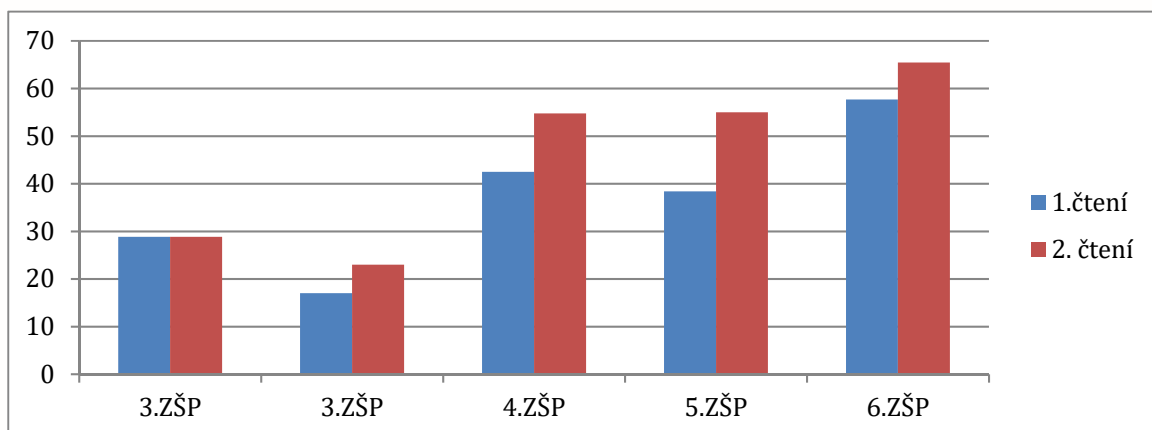
Za měřítko rychlosti považujeme opět počet správně přečtených slov za dobu jedné minuty.

Graf č.3 Srovnání rychlosti čtení v počtech slov za minutu při vstupním a výstupním testování u žáků běžných ZŠ

Graf č.4 Srovnání rychlosti čtení v počtech slov za minutu při vstupním a výstupním testování u žáků ZŠ praktických

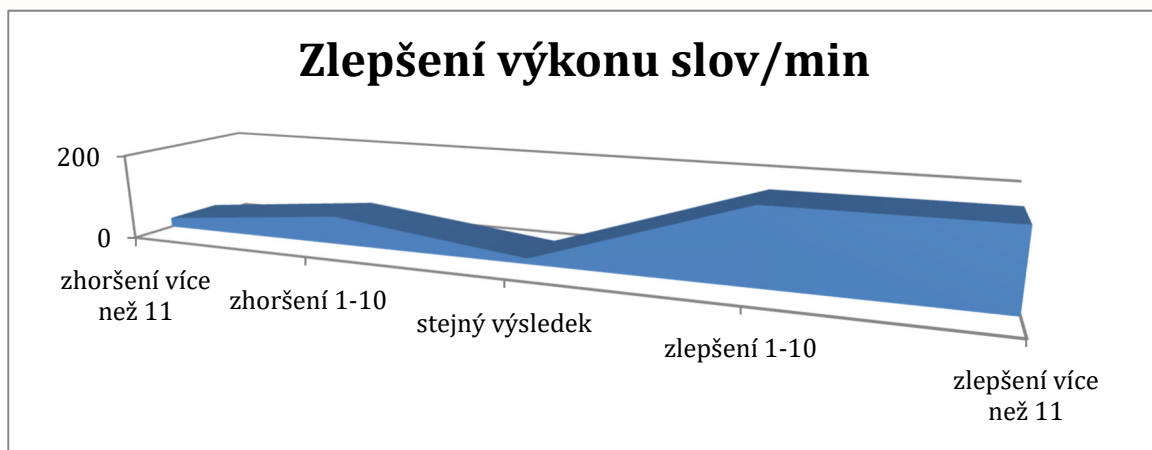

Z grafů je patrné, že u většiny tříd došlo ke zlepšení výkonu v počtu správně přečtených slov za minutu, u několika tříd zůstal výsledek na přibližně stejné úrovni, ale k výraznému zhoršení (třídní průměr) nedošlo v žádném z případů.

Individuální rozdíly jsou přehledně zaznamenány v následujícím grafu.

Grafč.5 Grafické znázornění zlepšení výkonu v počtu přečtených slov za minutu

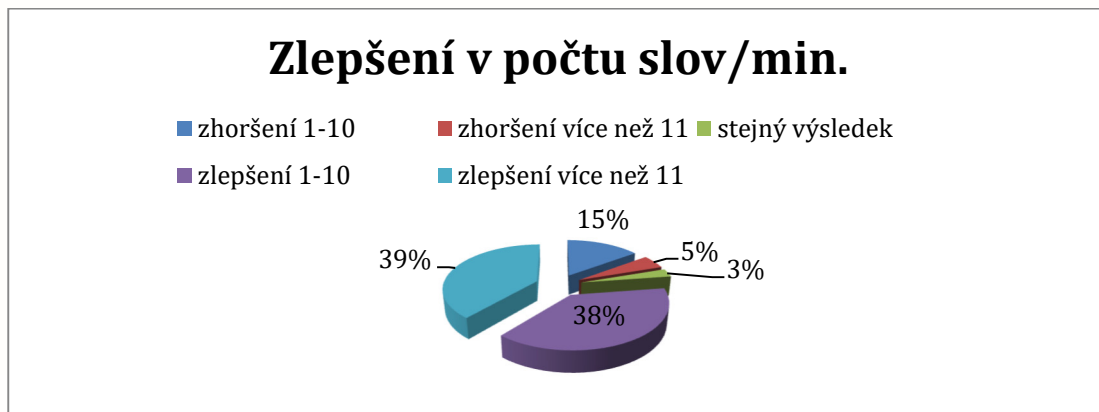

Díky grafickému znázornění, je na první pohled jasné, že u většiny dětí došlo ke zlepšení výsledku v počtu správně přečtených slov za minutu při druhé zkoušce čtení (po pozitivní motivaci personální knihou). Nejméně dětí – 13, zůstalo na stejné úrovni. U 22 dětí došlo k výraznému zhoršení výsledku, u 66 dětí došlo k mírnému zhoršení. Naopak **171 dětí se mírně zlepšilo** a **173 dětí se zlepšilo výrazně**. Největší zlepšení bylo o 45 slov za minutu, největší zhoršení bylo o 33 slov za minutu.

Mnohem názorněji je zlepšení vidět v procentuálním vyjádření v následujícím grafu.

Graf č. 6 Procentuální znázornění zlepšení rychlosti
(zvýšení počtu slov za minutu)

U 38% dětí došlo k mírnému zlepšení úrovně čtenářských dovedností (1-10 slov/min).

U 39% dětí došlo k výraznému zlepšení úrovně čtenářských dovedností (více než 11 slov/min.) U 3% dětí zůstaly čtenářské dovednosti na stejné úrovni. U 15% došlo k mírnému zhoršení úrovně čtenářských dovedností (1-10 slov/min.) U 5% dětí došlo k výraznému zhoršení úrovně čtenářských dovedností (více než 11 slov/min.)

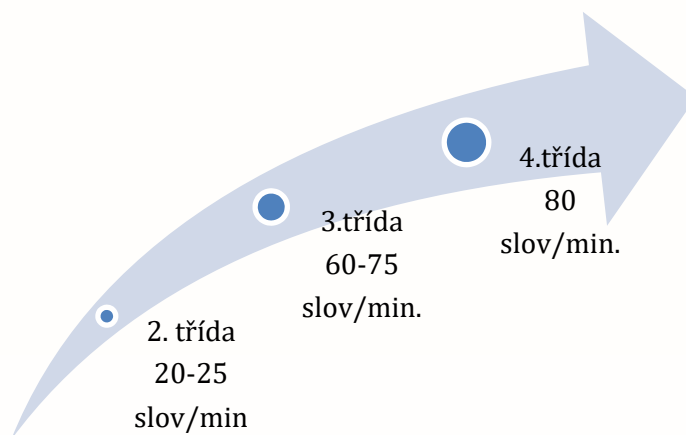
6.3. Srovnání čtenářských dovedností podle věku (třídy)

Dle příručky *Matějček, Z., Šturma, J., Vágnerová, M., Žlab, Z.: Zkouška čtení, Psychodiagnostika 1992* byla stanovena průměrná úroveň čtenářských dovedností v jednotlivých ročnících ZŠ.

1. pololetí 1. třídy – méně než 15 slov za minutu
2. pololetí 1. třídy – 15-25 slov za minutu
1. pololetí 2. třídy – 20-25 slov za minutu
2. pololetí 2. třídy – 40-55 slov za minutu
3. třída – 60-75 slov za minutu
4. a 5. třída – více než 80 slov za minutu

Protože se náš výzkum konal v měsících září – listopad 2011, tedy v 1. pololetí školního roku, operujeme s hodnotami pro úroveň čtenářských dovedností v prvním pololetí. Z tohoto důvodu nebyli do projektu zahrnuti žáci 1. tříd, protože na začátku školního roku ještě neznali všechna písmena.

Při zkoušce čtení jsme srovnali úroveň námi zkoumaných dětí a srovnali jejich výkon s předpokládanými průměrnými hodnotami v jednotlivých ročnících.

Tab.č.3 Srovnání úrovně čtenářských dovedností podle věku (ročníku)

ročník	Průměrná rychlost čtení za minutu 1./2.	Průměrná úroveň porozumění
2.ZŠ	42,35 / 48,78	3,94 / 4,00
3.ZŠ	64,72 / 78,56	4,43 / 4,56
5.ZŠ	110 / 120,85	Xxx
3. ZŠP	22,93 / 27,94	2,61 / 3,1
4.ZŠP	42,50 / 54,75	3,75 / 4,33
5.ZŠP	38,40 / 55	4,2 / 4,5
6.ZŠP	57,7 / 65,45	3,75 / 4,1

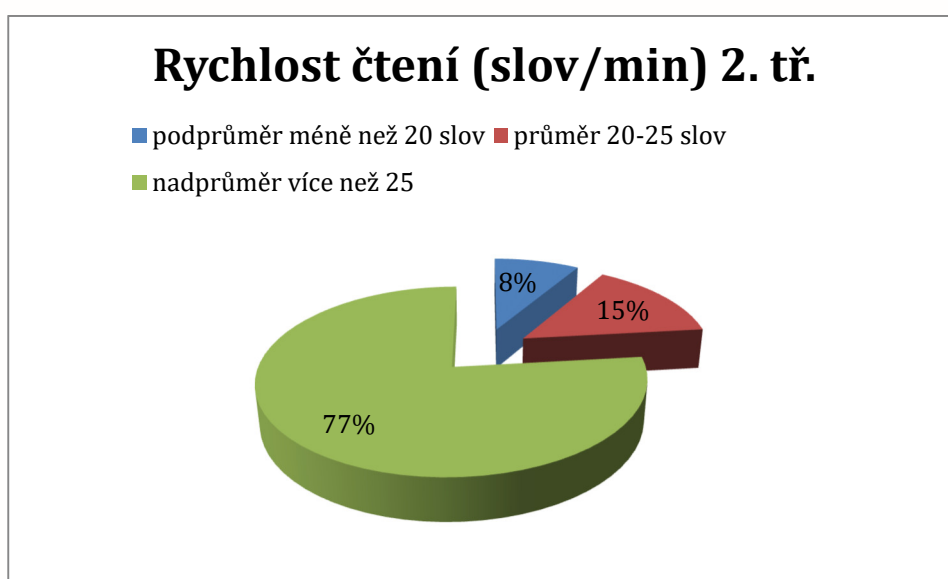
Průměrné hodnoty rychlosti čtení žáků běžných škol odpovídají požadovaným hodnotám, případně je převyšují. Také žáci 4. třídy ZŠ praktické (při srovnání s hodnotami žáků pro 2. ročník) této úrovně dosáhli. Pouze žáci 5. ročníku ZŠ praktické (při srovnání s hodnotami pro 3. ročník ZŠ) této úrovně nedosáhli. Abychom mohli s jistotou říci, zda by žáci 5. ročníku ZŠP potřebovali jednodušší text, nebo zda došlo pouze ke statistické chybě vlivem málo reprezentativního vzorku (měli jsme k dispozici jedinou třídu), musel by náš vzorek dětí daného ročníku být početnější.

Pro konkrétní porovnání hodnot rychlosti čtení za minutu jsme zvolili dvě nejpočetnější skupiny, tedy žáky 2. a žáky 3. tříd.

V období mezi 2. a 3. ročníkem dochází k největšímu zlepšení čtenářských dovedností.

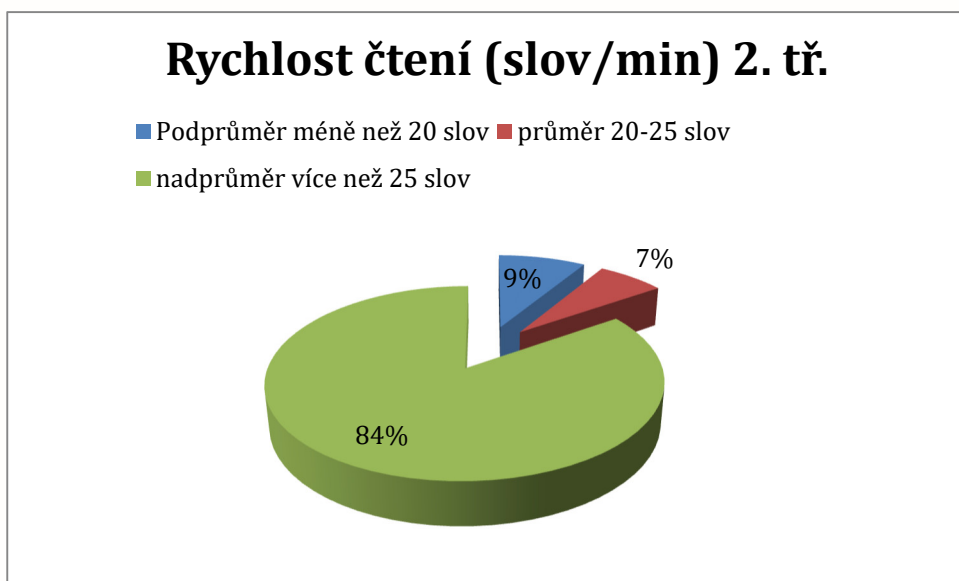
V 1. pololetí 2. třídy by děti měly dosáhnout průměrné úrovně čtení 20-25 slov. V druhém pololetí 2. ročníku už je to 40-55 slov za minutu. Je tedy patrné, že právě v průběhu 2. ročníku dochází k největšímu zrychlení čtení.

Graf č.7 Porovnání rychlosti čtení žáků 2. tříd při čtení 1. textu

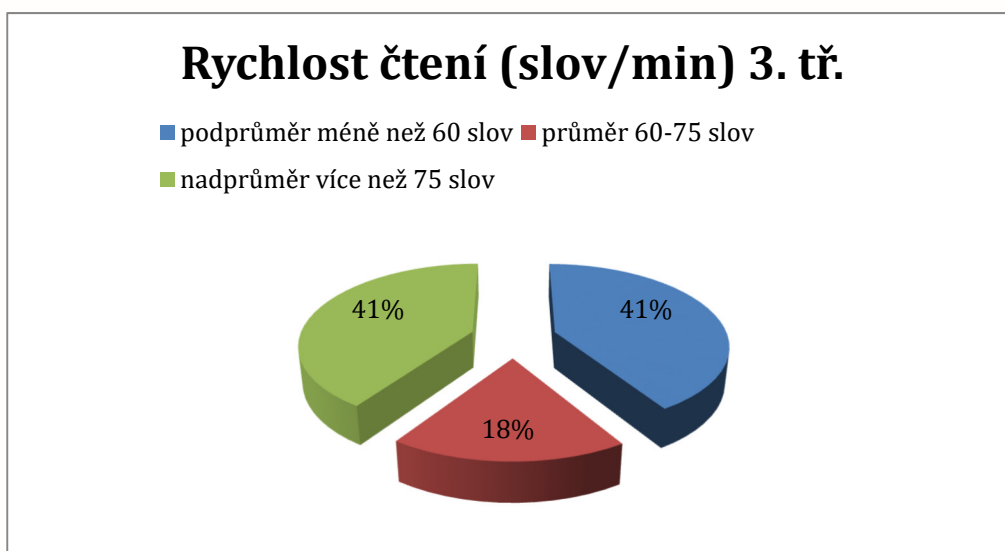

Graf č.8 Porovnání rychlosti čtení žáků 2. tříd při čtení 2. textu

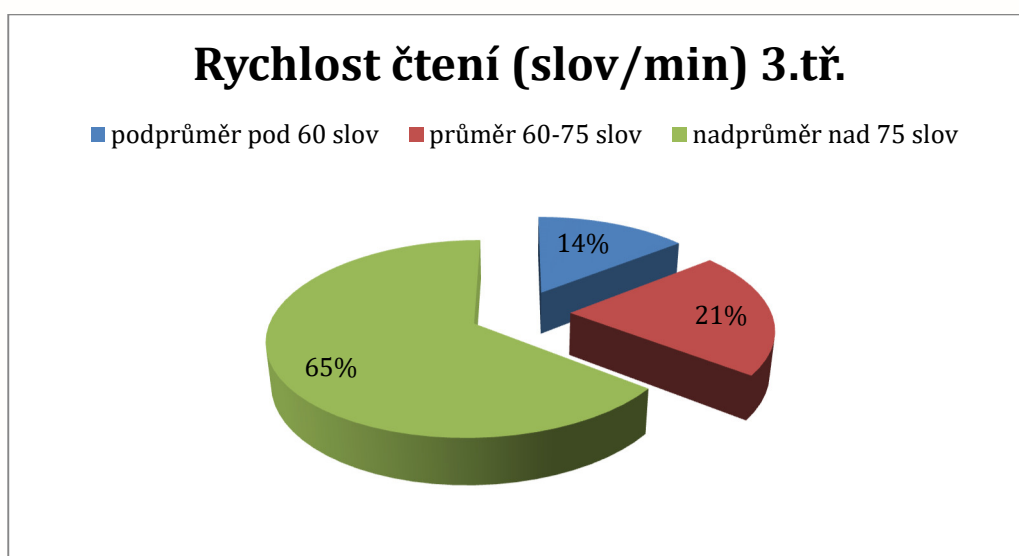
Z grafu je na první pohled patrné, že z našeho vzorku žáků druhých tříd při druhém testování o 1% procento ubylo dětí s pomalým čtením (méně než 20 slov za minutu). A naopak o 7% přibylo dětí, které se dostaly nad hranici průměru v rychlosti čtení, měřeno počtem správně přečtených slov za minutu.

Graf č.9 Porovnání rychlosti čtení žáků 3. tříd při čtení 1. textu

Graf č.10 Porovnání rychlosti čtení žáků 3. tříd při čtení 2. textu

U žáků 3. tříd je posun v úrovni rychlosti čtení mnohem markantnější. Došlo k výraznému úbytku žáků, kteří četli pomaleji než 60 slov za minutu, a to o celých 27%. Také se o 24% více žáků (celkově 65%) dostalo nad hranici 75 slov za minutu.

6.4. Srovnání čtenářských dovedností podle pohlaví

Zajímalo nás také, zda existují významné rozdíly v úrovni čtenářských dovedností mezi chlapci a dívkami. Náš vzorek byl poměrně vyrovnaný co do počtu dívek a chlapců a lze jej tedy považovat za reprezentativní.

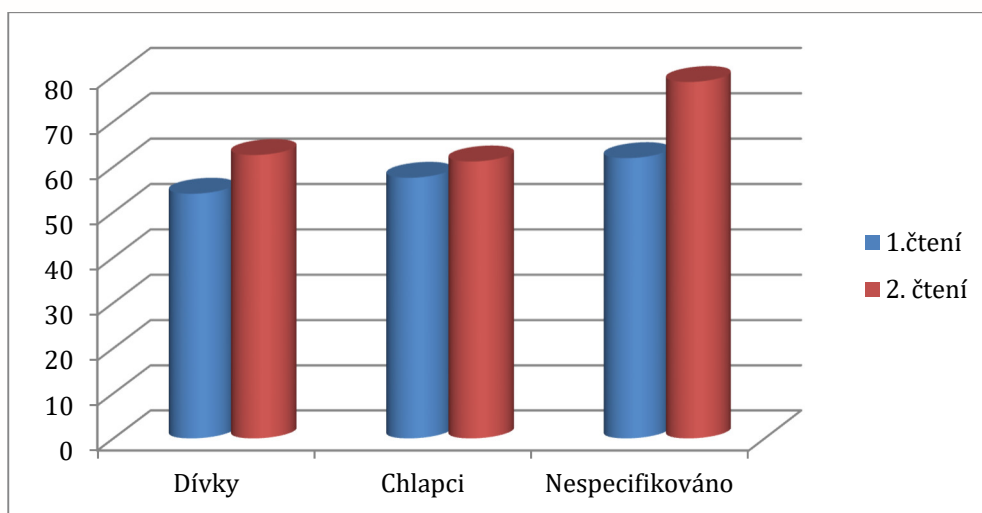

Tab.č.4 Srovnání úrovně čtenářských dovedností podle pohlaví (chlapci/dívky)

pohlaví	Průměrná rychlost čtení (slov/min.)	Průměrná úroveň porozumění
Chlapci – 1. text	57,57	4,06
Chlapci – 2. text	61,16	4,25
Dívky – 1. text	54,05	4,13
Dívky – 2. text	62,59	4,23
Nespecifikováno - 1.	61,90	4,75
Nespecifikováno – 2.	78,69	5

- Červeně jsou označeny hodnoty v případech, kdy došlo při 2. čtení ke zlepšení.

Graf č.11 Výkony rychlosti čtení v první a druhé zkoušce čtení (podle pohlaví)

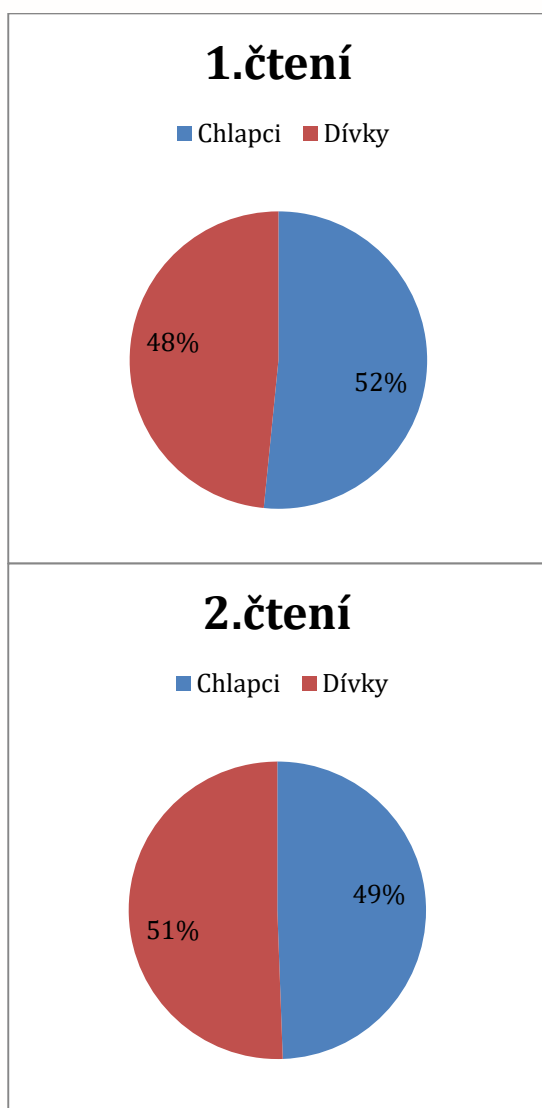
Měli jsme skupinu 207 dívek, 189 chlapců a skupinu 42 žáků, u kterých nebylo specifikováno pohlaví.

Vstupní úroveň čtení (rychlost – počet přečtených slov za minutu) byla lepší u chlapců, ale vzhledem k tomu, že u dívek došlo k výraznějšímu zlepšení, výsledky průměrné rychlosti čtení při druhé zkoušce již byly téměř srovnatelné. Chlapci dosáhli průměrné rychlosti čtení 61,16, dívky dokonce 62,56 slov za minutu.

Zajímavé jsou výsledky u skupiny 42 žáků, u kterých nebylo blíže specifikováno pohlaví. U této skupiny došlo k nejvýraznějšímu posunu průměrné rychlosti čtení při druhé zkoušce a tato skupina dosahovala nejlepších výsledků jak při první, tak i při druhé zkoušce čtení.

Grafy č.12 a 13 Rychlost čtení – poměr výkonů u chlapců a dívek

Je patrné, že rozdíly v úrovni čtenářských dovedností mezi chlapci a dívkami (průměrná rychlost čtení) jsou pouze malé, a tudíž statisticky nevýznamné.

Při první zkoušce čtení dosáhla skupina chlapců průměrného výkonu 57,57 slov za minutu, skupina dívek dosáhla průměrného výkonu 54,05 slov za minutu. Chlapci byli tedy při první zkoušce v mírné převaze.

Při druhé zkoušce čtení došlo u dívek k většímu zlepšení výkonu a jejich průměrný výkon byl nepatrně vyšší než výkon chlapců. (Dívky 62,59, chlapci 61,16 slov za minutu.)

6.5. Srovnání čtenářských dovedností podle zaměření školy (běžné ZŠ, ZŠ praktické)

Tab.č.5 Srovnání úrovně čtenářských dovedností v ZŠ a ZŠP

pohlaví	Průměrná rychlost čtení (slov/min.)	Průměrná úroveň porozumění
ZŠ	72,35 / 82,73	4,18 / 4,28
ZŠ praktická	40,38 / 50,78	3,57 / 4,00

- Červeně jsou označeny hodnoty v případech, kdy došlo při 2. čtení ke zlepšení.

Výsledky žáků 4. tříd ZŠ praktických jsou přibližně srovnatelné s výsledky žáků druhých tříd běžných ZŠ. V tomto případě jsme zvolili náročnost čtecího textu adekvátně schopnostem dětí s lehkým mentálním postižením. V případě žáků 5. tříd ZŠ praktických jsou výsledky nižší než u žáků 3. tříd běžných ZŠ. Vzhledem k malému vzorku dětí s lehkým mentálním postižením však tyto údaje nelze interpretovat jednoznačně, ale pravděpodobně by bylo vhodnější zvolit pro žáky 5. třídy ZŠP text o úroveň nižší. K ověření této skutečnosti ale potřebujeme větší vzorek dětí.

7. Úroveň porozumění

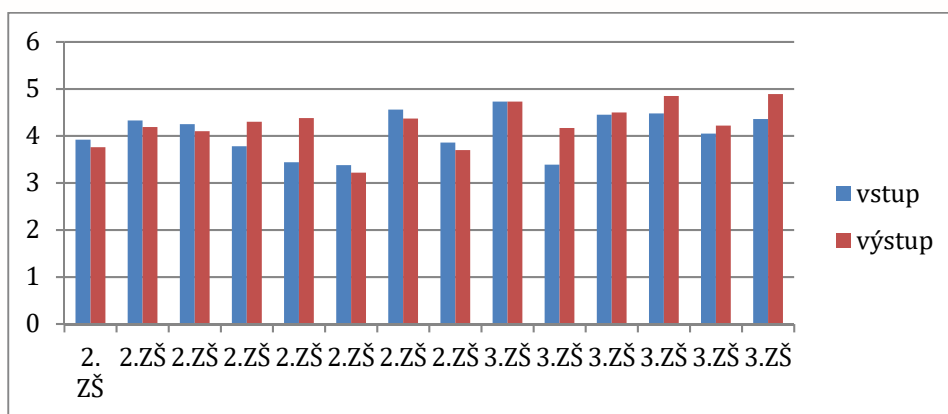
Po přečtení textu mělo dítě odpovědět na pět návodných otázek, které byly standardně uvedeny v záznamovém archu. Podle počtu správných odpovědí jsme posléze hodnotili úroveň porozumění přečtenému textu ve třech kategoriích:

0-1 správná odpověď = porozumění nízké

2-3 správné odpovědi = porozumění střední

4-5 správných odpovědí = porozumění vysoké

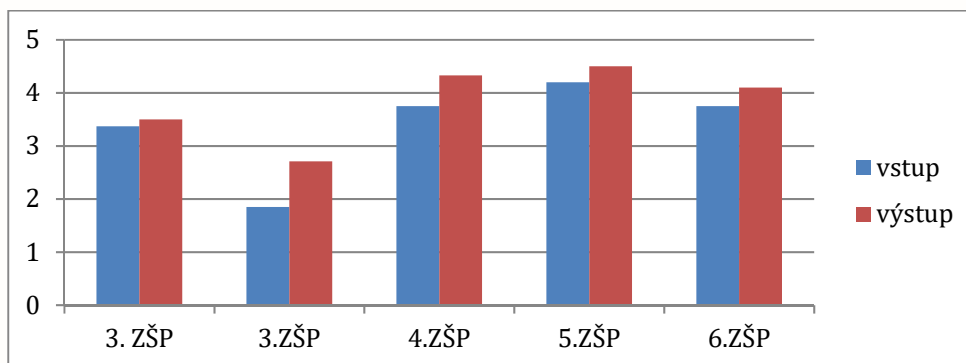
Graf č.14 Srovnání porozumění v bodech při vstupním a výstupním testování čtenářských dovedností u žáků běžných ZŠ (průměrné hodnoty)

U žáků běžných základních škol došlo v polovině případů ke zlepšení průměrné úrovně porozumění čtenému textu.

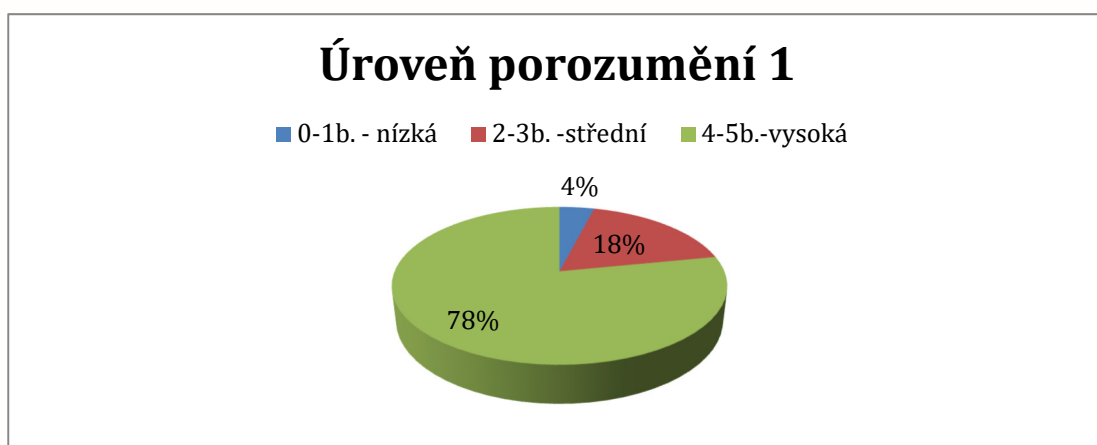
Graf č.15 Srovnání porozumění v bodech při vstupním a výstupním testování čtenářských dovedností u žáků ZŠ praktických (průměrné hodnoty)

Z grafů je patrné, že ve všech základních školách praktických, které vzdělávají žáky s lehkým mentálním postižením, došlo ke zlepšení průměrných výsledků při porozumění čteného textu.

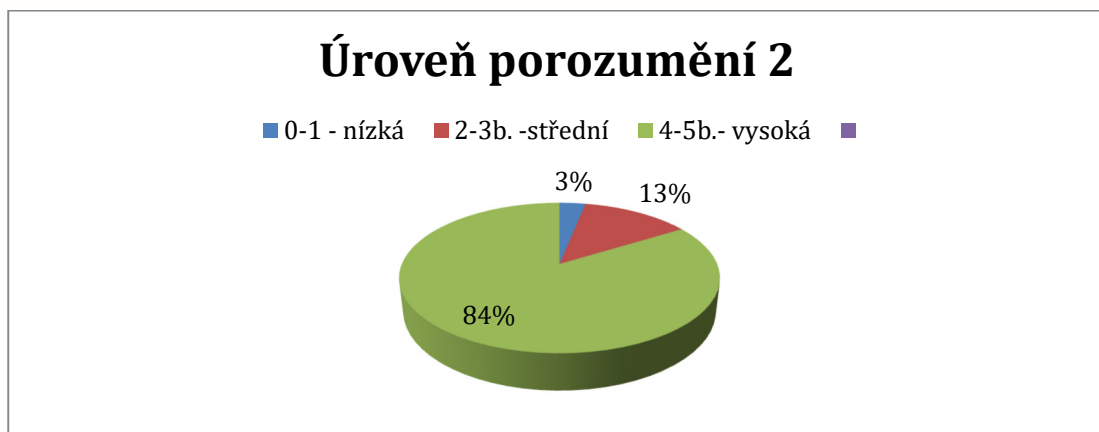
Ve vzorku všech dětí (bez rozlišení ZŠ a ZŠ praktické) jsme provedli srovnání úrovně porozumění čtenému textu před a po získání personální knihy

Graf č. 16 Vstupní úroveň porozumění před získáním osobní knížky (bez rozlišení ZŠ a ZŠP)

Graf č.17 Výstupní úroveň porozumění po získání osobní knížky (bez rozlišení ZŠ a ZŠP)

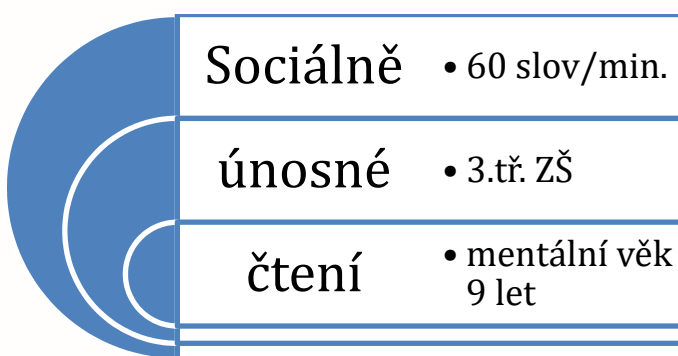

O 6% více dětí se v průběhu trvání našeho projektu dostalo na vysokou úroveň porozumění. Naopak se o 1% snížilo procento dětí s nízkou úrovní porozumění.

Z grafů vyplývá, že došlo k posunu v porozumění čtenému textu, a to příznivým směrem.

8. Sociálně únosné čtení

Za hranici sociálně únosného čtení se považuje 60 slov za minutu. Této úrovni dosáhnou děti někdy okolo 3. třídy ZŠ. Děti s mentálním postižením této hranice dosáhnou později, tedy v době, kdy dozrají na mentální úroveň přibližně devítiletého dítěte.

Data získaná tímto projektem mohou posloužit i pro zjištění čtenářské gramotnosti v současné populaci dětí třetích tříd ZŠ.

Průměrná úroveň námi testovaných dětí (žáků 3 tříd) byla při vstupním vyšetření 69 slov za minutu, při výstupním vyšetření dokonce 78 slov za minutu. Průměrné výsledky tedy jasně naznačují, že čtenářská úroveň žáků třetích tříd se nachází nad hranicí sociálně únosného čtení (čtenářské gramotnosti).

Protože k průměrnému výkonu v rychlosti čtení 60 slov za minutu by se měly děti přiblížit v období 3. třídy, vzali jsme jako vzorek pro srovnání právě žáky 3. tříd.

Je pochopitelné, že ve všech třídách (v tomto konkrétním případě u žáků 3. ročníků) je velká variabilita výsledků od výkonů nejlepších (132 slov/min) až po výsledky nízké (32 slov/min).

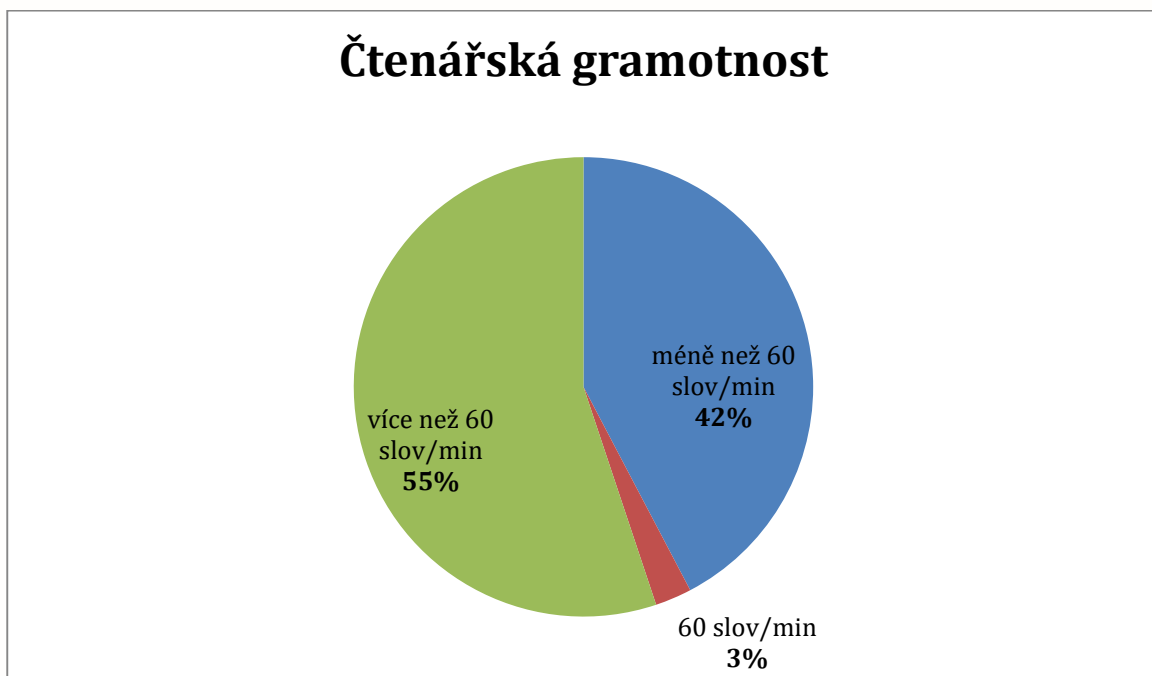
Z následujících výsledků v grafické podobě je patrné, že při prvním čtení se 42% dětí nacházelo pod touto hranicí, 3% dětí dosáhla přesně této hranice a více než polovina dětí, přesněji, 55%, podalo výkon lepší.

Při druhé zkoušce čtení došlo k výraznému posunu ve smyslu posílení čtenářské gramotnosti. Jen 16% dětí nedosáhlo hranice rychlosti čtení 60 slov / minutu. Jedno dítě dosáhlo přesně této hranice a celých **83% dětí podalo výkon, který je lepší než 60 slov/min.**

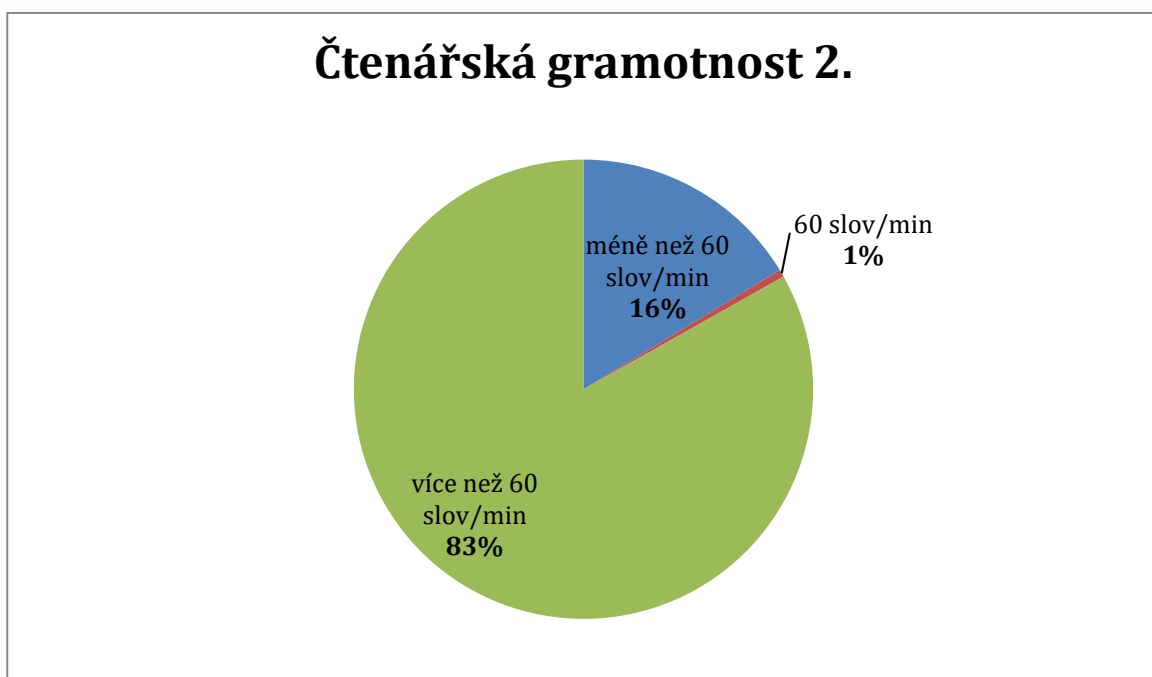
Při druhém čtení se nad hraniční úroveň sociálně únosného čtení považovanou za čtenářskou gramotnost, dostalo o **28% dětí více** než při první zkoušce čtení.

Graf č.18 – Čtenářská gramotnost (60 slov/min) zjištěná při prvním čtecím textu - před získáním personální knihy (u žáků 3. tříd ZŠ)

Graf č.19 - Čtenářská gramotnost (60 slov/min) zjištěná při druhém čtecím textu - po získání personální knihy (u žáků 3. tříd ZŠ)

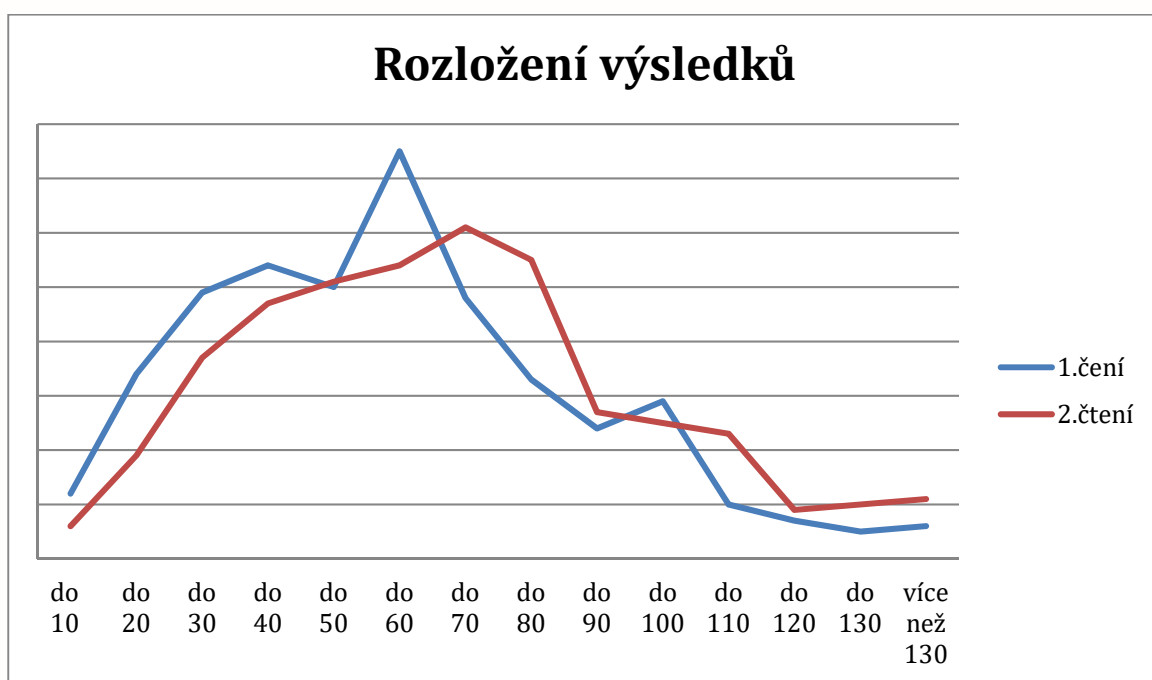

9. Rozložení úrovně čtenářských dovedností v našem výzkumném vzorku

Naším předpokladem bylo, že rozložení úrovně čtenářských dovedností bude blízké normálnímu rozložení v populaci, tedy bude mít podobu Gaussovy křivky.

Graf č. 20 Rozložení úrovně čtenářských dovedností (rychlost čtení – počet správně přečtených slov za minutu) v celém vzorku

Pro účely zjištění normálního rozložení v populaci byly zahrnuty také údaje od dětí ze ZŠ speciální, tedy od dětí se středně těžkou mentální retardací.

Z grafu je patrné, že v obou případech se výsledky blíží Gaussově křivce, tedy normálnímu rozložení v populaci, ale v případě výsledků 2. čtení je křivka rovnoměrnější a skutečně největší množství dětí se s ohledem na rychlost čtení nachází v oblasti průměru. Jen malé procento dětí se nachází na opačných pólech křivky, což znamená, že čtou buď velmi rychle, nebo velmi pomalu.

Fakt, že výsledky našeho pilotního výzkumu zhruba odpovídají normálnímu rozložení v populaci, může naznačovat, že se nám podařilo získat data z reprezentativního vzorku populace a s určitou mírou rizika by se daly

výsledky zobecnit a vztáhnout na populaci dětských čtenářů 1. stupně
Základních škol

Reakce dětí na získání personální knihy

ZŠ v Českých Budějovicích (knihy Kimuri)

- „Kniha je o mně a mám tu kamaráda.“
- „My jsme tady s Danečkem spolu.“
- „Jé, tady se píše o Budějovicích.“
- „Knížka je pro mě!“
- „Cestovali jsme do Afriky.“
- „Hledali jsme Hubertovu maminku.“
- „Pomáhali jsme zachránit slůně Huberta.“
- „Líbí se mi, že v knize si postavy o vše žádají – nepřikazují.“
- „Všichni se k sobě chovají kamarádsky.“
- „Nelíbí se mi, že jsou na obrázcích jenom kluci.“
- „Jsou tu pravopisné chyby – skloňování názvu obce Roudné.“

ZŠ Ostrov (knihy Joly)

- „Ta kniha se tak krásně četla, že jsem to stihla za večer. Celý příběh se mi moc líbí. Tahle kniha je neuvěřitelná.“
- „Je to moje druhá nejlepší knížka, hned po Pokémonech.“
- „Moc, moc, moc děkuji, že jste nám tu knihu dali.“
- „Jé, to píšou o mně a Šimonovi? Jak to?“
- „Paní učitelko, to bylo prima, maminka a já jsme se tomu moc smály, jak tam o mně píšou.“
- „Paní učitelko, víte o tom, že jsem se narodil v Africe, a ne v Ostrově?“

ZŠ Otická, Opava (knihy Tarzan)

- „Ideální knížka pro mne, nic bych v ní neměnil, baví mě.“
- „Čtu ji doma teď pořád.“ – slabší žák ve čtení.
- „Kniha se mi líbí, byla o mně!“

„Fajn velká písmena i to cestování do Afriky. Příběh je úžasný.“

„I pro holku se ten příběh dá.“

„Čtu si každý den jednu stránku, příběh se mi líbí.“

ZŠ Tišnov

Děti byly nadšené z celostránkových ilustrací, knihu mnozí přečetli během 1-2 dnů a četli ji podruhé i potřetí. Mnozí měli od rodičů slíbenou i další knihu z nakladatelství, žádali kontakt na nakladatelství. Knihu četly doma, ale denně jsme o ní hovořili, žáci používali ich formu, reprodukovali text, srovnávali se svými vlastními obdobnými zážitky. Vzhledem k věku / 8-10 let/ již chápaly vznik a původ knihy. Dva žáci dokonce litovali, že knihu nedostala i paní učitelka a slíbili, že mi vytvoří podobnou.

Třídou se ozývaly výroky:

„*To je celé o mě!*“, „*Tam jseš i ty, Natálko, v mojí knížce!*“, „*To je moje nejmilejší knížka!*“, „*Tu budu číst aspoň stokrát!*“ apod.

Po chvíli začaly děti chodit za mnou a ptát se, jak mohl vědět, ten kdo tu knížku napsal, kdo je jejich nejlepší kamarád. Dokonce vymyslely i to, že jsem tu knížku určitě napsala já, protože je všechny dobře znám. Anička, jako jediná, si vzpomněla na minulý školní rok, jak jsem si jejich kamarády zapisovala. Nikomu to však neprozradila a řekla mi to do ucha.

ZŠ E. Beneše, Lysice

Magdalenka: „Teď jsem princezna a ještě zakletá, to je prima, už se těším, až mě princ vysvobodí.“

Lukášek: „Jsem tam s Petrem, je to můj nejlepší kámoš...“

Jirka: „Budu číst Aničce (mladší sestra) na dobrou noc a to se jí pak bude o mně zdát.“

Klárka: „Ta princezna na obrázku je mi podobná, má stejnou barvu vlasů jako já.“

Honza: „Dnes budu číst s babičkou, ta bude koukat, až uvidí, že je to o mně.“

Eliška namalovala ke každému domácímu čtení malý obrázek.

ZŠ Hradec Králové

„To je fakt hustý, já mám knihu o sobě...To bych nevěřil, že někdy dostanu takovouhle knížku.“

„Paráda, to budou kámoši čubrnět.“

„Jééé, to je úžasný.“

„A můžu si ji fakt nechat, to jako zadarmo?!“

“ Dalo by se zařídit, abych si ji někde koupil pro ségru?!“

ZŠ praktická Rožnov pod Radhoštěm

„Hned bych si ji celou přečetl dnes.“

„Je to opravdová kniha a o mně.“

„To je opravdu celé o mně?“

„Kdo to vymyslel? Koho to napadlo? Já jsem jako ta opice.“

„Jak to o mně všechno vědí? Já mám opravdu kámoše Lukáše. Jé a rodiče jsou z Afriky, chachacha.“

„Já jsem se narodil taky v Africe a moji rodiče jsou veterináři.“

„Musím se podívat, jak budu vypadat.“

„Jé, to je dobrá knížka, jsem tady na obrázku. A kdo to napsal? A jak ví, že jsem z Valašské Bystřice?“

„Jé, moje jméno, jak já tu teda vypadám na tom obrázku, to se mi líbí. Jsem jak ta žirafa.“

10. Reakce učitelů na projekt Já čtu

ZŠ v Českých Budějovicích

Personální knihy se nám velmi líbily, děti i rodiče byli nadšeni a četli malí i velcí. Motivace k dětské četbě touto cestou je velmi působivá.

Mgr. Hana Hajná, Mgr. Zuzana Špačková

ZŠ Otická, Opava

Všechny děti kniha zaujala a okamžitě v ní začaly listovat. Nejdříve s nadšením zjistily, že jejich jméno se vyskytuje i v samotném příběhu, posléze objevily, že je tam i jméno jejich kamaráda a vzájemně si knihy začaly ukazovat. Ale asi největší pozornosti se těšila zadní strana s obsahem dalších pokračování, kde opět děti našly svá jména.

Asi u dvou třetin dětí následovalo začtení se do knihy okamžitě po doprohlázení. Hlavně ti nejslabší čtenáři se okamžitě začetli a prakticky se hned ke knize připoutali.

Zdeňka Häuserová

ZŠ Otická, Opava

Někteří ji měli už na druhý den přečtenou. Nejlepší čtenář už dokonce dvakrát. Potěšilo mě, že i ti slabší čtenáři se do knihy začetli. Sice jim přečtení trvalo déle, ale knihu dočetli dokonce. Žáci byli nadšení, že se vše odehrávalo v jejich městě – nejvíce, že se o jejich dobrodružství bude v jejich městě povídat ještě hodně dlouho. Na obrázcích hledali žáci sami sebe a své kamarády (kdo je asi kdo).

Dívka Hanka s dyslexií knížku přečetla za téměř krátkou dobu (1 týden) a myslím si, že byla pro ni velkým přínosem. S Haničkou jsme se shodly, že bylo pro ni jednodušší textu porozumět, protože si představovala samu sebe při dobrodružství. Velkou motivací byla také kniha pro Tadeáše, který nemá

čtení moc v oblíbě. Překvapilo mě, že knihu přečetl celou. Nejvíce se mu líbilo, že se vše odehrává s jeho nejlepším kamarádem Honzou.

Z reakcí rodičů, učitelů, dětí i mě usuzuji, že se všem kniha moc líbila. Určitě odpoutala děti od televizí a počítačů. Přispěla ke zlepšení jejich čtenářské gramotnosti. Také si myslím, že velkou měrou přispívá k rozvoji fantazie, což je pro každé dítě při kognitivním vývoji velmi důležité. I děti, které mají problém se sebevědomím a sebehodnocením, dostaly příležitost stát se hlavním hrdinou.

Beáta Jašková

ZŠ Porubská, Ostrava

Z pozorování a reakcí rodičů a žáků jsme usoudili, že děti knihu přečetly se zaujetím, a to i slabší čtenáři a děti se specifickou poruchou učení. Na knížce je zaujala grafická úprava knihy, věnování a nabídka dalších titulů. Děti se knihy nebály a otvíraly ji rády, časté byly i komentáře, že je knížka „akorát“, ani moc tlustá ani moc tenká.

Mgr. Kubáňová Hana

ZŠ Porubská, Ostrava

Rychlejší čtenáři hned zjistili, že hrdinou knihy jsou právě oni a jejich kamarádi. Divili se a ptali se, jak je to možné, protože si mysleli, že knihu dostali od své učitelky. Překvapovalo je, že každá kniha má jiného hrdinu. Některé děti se hned ptaly, jestli bychom nemohly knihu poslat i jejich sourozencům. Ptaly se, kde jsme je koupily. Líbila se jim celková úprava knížky i ilustrace. Někteří žáci se ptali, zda-li si mohou knihu vzít a číst si ji i ve školní družině nebo o přestávce. V jedné z druhých tříd už druhý den oznámilo 12 žáků z 23, že knihu přečetli, že ji čtou znovu.

Projekt hodnotíme kladně, protože vzbudil u většiny dětí zájem o novou knihu a její rychlé přečtení. Z celkového počtu 71 žáků knihu přečetlo celou 53 dětí, 16 dětí knihu ještě nedočetlo, 2 dětem dočetli knihu rodiče. Z šetření vyplynulo, že došlo k mírnému zlepšení rychlosti čtení i porozumění textu. Je ovšem diskutabilní, zda-li tento nápad s personální knihou probudí trvale a dlouhodobě

zájem o četbu a tím i lepší kvalitu čtení a porozumění. Ovšem za pokus to určitě stojí.

Mgr. Ivánková Martina

ZŠ Tišnov

Kniha měla rozhodně na děti velmi pozitivní vliv a jistě přispěla k jejich další četbě. Vhodným působením a spoluprací s rodiči / do dětských knih jim vepisovat věnování apod. /

bude dobré tento zájem podporovat. Po kontrolním přezkoumání čtenářské úrovně k zásadním změnám nedošlo, rozhodně však vidím posun k pozitivně emočnímu vztahu k četbě jako takové.

PaedDr. Petra Kappelová

ZŠ Tišnov

Po závěrečném testování čtenářské úrovně jsem nezjistila významné změny. Přesto měl průzkum čtení personální knihy pozitivní vliv na vztah dětí k četbě, děti četly tuto knihu velice rády, byly motivovány svým jménem. Pro další projekty doporučuji zvolit pro každé dítě individuálně jiný námět knihy, aby byly děti motivovány také ke sdílení si zážitků ze čtení.

Mgr. Ivana Prášková

ZŠ E. Beneše, Lysice

U naprosté většiny žáků došlo k výraznému zlepšení. Pouze 1 žák přečetl za minutu méně slov a čtení mu déle trvalo. Průměrně žáci při prvním čtení přečetli 62 slov, při druhém čtení už 80 slov, což je průměrné zlepšení o 18 slov na žáka.

Výborně dopadlo i čtení s porozuměním. Při odpovědích na otázky týkajících se přečteného žáci odpovídali naprosto bezchybně, takže tu byla úspěšnost 100%.

Projekt na podporu čtení nakladatelství Modrý slon byl velmi zdařilý. Díky větší intenzitě čtení došlo u naprosté většiny žáků ke zlepšení. Pro zvážení však uvádím, zda by nebylo možné pro žáky třetího ročníku zvolit text, který by odpovídal jejich věkové kategorii.

Mgr. Olga Tejkalová

ZŠ E. Beneše, Lysice

Všechny děti četba motivovala k dalšímu čtení. Knihu četly ve škole a mnohé z nich podruhé doma rodičům. Hodně dětí vyprávělo o sobě, jako o hrdinovi z knihy. Četba nám přinesla mnoho pěkných společných chvil a zážitků. Děti také velmi pozorně sledovaly ilustrace a dotvářely si ilustrace vlastní. Děkuji za tuto skvělou možnost, která děti, zvláště slabší čtenáře, velmi motivovala a nenásilně vedla k získávání lepších čtenářských dovedností.

Mgr. Marie Pernicová

ZŠ E. Beneše, Lysice

Byla jsem příjemně překvapena velkým posunem ve čtení, jaký děti udělaly za dobu čtení knihy. Výsledky jsem zaznamenala tak, jak požadovalo zadání projektu.

Ráda bych ale upozornila na potřebu rozšíření nabídky titulů tak, aby se tam mohly „najít“ děti různých věkových kategorií.

Mgr. Pavla Nesnídalová

ZŠ Dostojevského, Opava

Z reakcí učitelů a žáků usuzujeme, že se kniha líbila. Ukázala jinou, zajímavou možnost práce s textem. Přispěla ke zlepšení čtenářských dovedností. Jsme přesvědčeni, že velkou měrou přispívá k rozvoji fantazie, což je pro každého žáka naší školy velmi pozitivní. Je obrovsky přínosné, když se i handicapovaný může stát hlavním hrdinou.

Děkujeme za všechny naše žáky a jejich třídní učitelky.

Mgr. Jana Vaňková

ZŠ Hradec Králové

Hodnocení projektu „Já čtu“ ze strany učitelů je kladné. Zcela jistě jde o přínosnou metodu, jak probudit či upevnit vztah ke knize a literatuře jako takové. Dítě více vtáhneme do čtenářské aktivity, zcela jistě více o „svém“ příběhu přemýšlí, může se s ním i ztotožnit, může mu pomoci ve vlastní životní orientaci, napovědět mu, jak se chovat či jednat v různých situacích. Kniha umožní dítěti prožít pocit „být hrdinou“, zažít libý pocit. Jde o podporu emočního citění, díky kterému se může zlepšit porozumění celému čtenému textu. Může to vést i k asociačnímu učení, kdy dítě navazuje, řetězí na daný příběh příběhy další. Zároveň může rozvíjet čtení s předvídaním, které vede k rozvoji komunikace jako takové. Jednoznačně jde o motivující prvek, který napomáhá rozvoji čtenářských strategií.

V průběhu projektu jsme si také uvědomili, jak je důležitá spolupráce žáka s učitelem, příp. rodičem. Mnozí žáci potřebují podporu, vedení, posilování jejich zájmu „číst“. Bez vzájemné spoluúčasti to většinou nejde. Vydavatelství Modrý slon nám pomohlo vytvořit další „pročtenářské prostředí“. A za to vyjadřujeme veliké poděkování!

Mgr. Marie Chmelařová

ZŠ Ostrov

Projekt Modrý slon se zalíbil i kolegyním a učitelkám z jiných pracovišť. Děti byly nenásilně a spontánně vtaženy do děje, motivace ke čtení byla mnohonásobně vyšší než v případě ostatních knih. Skutečnost, že se děti staly přímými hrdiny příběhu, je téměř ve všech případech motivovala nejen k samotnému čtení, ale také k zájmu o knihu. Ke zlepšení došlo hlavně u dětí průměrných a podprůměrných.

ZŠP Mladá Boleslav

Celkově lze hodnotit počín nakladatelství Modrý slon velmi pozitivně, neboť polovina žáků naší třídy byla osobním věnováním a možností prožívat svůj příběh, evidentně spontánně motivována ke čtení.

M.Jírová

Základní škola praktická Rožnov pod Radhoštěm

Děti dostaly knihy po prázdninách, kdy většina z nich absolutně nic nečetla. I proto jsou rozdíly vstupu a výstupu.

Děti byly knihami velmi nadšeny (doma se knihy jako dárek kupují jen zcela výjimečně).

Krásná vazba, ilustrace, lesklý obal, a hlavně jméno žáka a jeho kamaráda i místa bydliště je opravdu vzaly za srdce.

Děti knihy dychtivě prohlížely, hned v nich začaly číst, hledat svoje jméno, počítat, kolikrát je na stránce, v celé knize, ukazovat si knihy navzájem.. Líbily se i jejich starším kamarádům – máme spojeny vždy 2 ročníky.

Jedna dívka nechtěla říct ani slovo, jen se usmívala a četla a četla a četla...

Některé děti si vzaly hned knihy domů, některé si je nosí do školy a občas v nich čteme i společně nebo samy o přestávkách. Půjčují je v rodině, chlubí se s nimi doma.

Těší se, jestli ještě některých jiných knihách mohou vystupovat.

Citujeme některé výroky dětí:

PaedDr. Anna Kovárňová, ředitelka školy

11. Souhrn

Již při zjišťování průměrných výsledků v jednotlivých třídách došlo ve velké většině případů ke zlepšení, ale výsledek není tak markantní jako při porovnání individuálních výkonů. Lze to pravděpodobně vysvětlit tím, že u žáků, kteří jsou lepší čtenáři, ve většině případů k velkému posunu nedošlo. Zato u slabších čtenářů měla motivace ke čtení prostřednictvím personální knihy velký vliv na zlepšení jejich čtenářských dovedností.

Podrobnějším rozbořem jsme prokázali, že u **38%** dětí došlo k **mírnému zlepšení** úrovně čtenářských dovedností (1-10 slov/min). U **39%** dětí došlo k **výraznému zlepšení** úrovně čtenářských dovedností (více než 11 slov/min.) U 3% dětí zůstaly čtenářské dovednosti na stejné úrovni. U 15% došlo k mírnému zhoršení úrovně čtenářských dovedností (1-10 slov/min.). U 5% dětí došlo k výraznému zhoršení úrovně čtenářských dovedností (více než 11 slov/min.).

Při druhé zkoušce čtení došlo také k výraznému posunu ve smyslu posílení čtenářské gramotnosti. Jako měřítko jsme si vzali populaci žáků 3. tříd. Jen 16% dětí nedosáhlo hranice rychlosti čtení 60 slov / minutu. Jedno dítě dosáhlo přesně této hranice a celých 83% dětí podalo výkon, který je lepší než 60 slov/min. Ke **zlepšení výkonu nad hranici 60 slov za minutu** došlo u **28%** dětí (žáků 3. tříd). Tento výsledek považujeme za velmi významný nejen v souvislosti s čtenářskou gramotností v populaci současných žáků třetích tříd, ale především vzhledem ke koncepci našeho projektu Já čtu. Je patrné, že pozitivní motivace (v našem případě prostřednictvím personální knihy) může skutečně a naprosto hmatatelně ovlivnit úroveň čtenářských dovedností.

Zaměřili jsme se také na úroveň porozumění čtenému textu. Z výsledků je patrné, že došlo nejen ke zlepšení rychlosti čtení, ale také k posunu v porozumění čtenému textu, a to příznivým směrem. O 6% více dětí se v průběhu trvání našeho projektu dostalo na vysokou úroveň porozumění. Naopak se o 1% snížil počet dětí s nízkou úrovní porozumění.

Rozdíly v úrovni čtení ve skupině chlapců a dívek byly velmi malé, a proto statisticky nevýznamné. K většímu zlepšení v počtu správně přečtených slov za minutu došlo u dívek (v průměru o 8 slov). U chlapců bylo zlepšení poloviční, tedy v průměru o 4 slova za minutu.

Snažili jsme se také zjistit, zda data získaná našim pilotním průzkumem odpovídají Gausově křivce, tedy normálnímu rozložení v populaci. Tento fakt se potvrdil, a proto lze předpokládat, že i při zkoumání většího vzorku populace bychom došli k podobným závěrům.

12. Závěr

Zjištění, že u dětí došlo k celkovému zlepšení čtenářských dovedností (rychlost čtení, úroveň porozumění) je pro nakladatelství Modrý slon obrovskou motivací a podnětem k další práci zaměřené na pozitivní motivaci ke čtenářství.

Jsme si vědomi toho, že tento náš projekt může být v dané fázi považován pouze za pilotní průzkum. Ke skutečnému stanovení míry zlepšení čtenářských dovedností bychom potřebovali ještě kontrolní skupinu, ve které by se u dětí pouze 2x (s určitým odstupem času stejným jako ve skupině dětí, které obdrží personální knihu) zjišťovala úroveň čtení. Děti v kontrolní skupině by nebyly motivovány ke čtení personální knihou. Všichni učitelé však byli nadšeni myšlenkou, že jejich děti obdrží zdarma knížku, proto jsme kontrolní skupinu neměli.

Jako vše nové, co se uvádí do provozu, tak i náš projekt měl své slabiny zejména v nedostatečné komunikaci mezi nakladatelstvím a školami. V jednom případě došlo k nepochopení instrukcí při výběru čtecího textu (neadekvátně danému ročníku) a v jednom případě byli žáci při vstupní i výstupní zkoušce testováni totožným textem, což mohlo ovlivnit jak rychlost čtení, tak i úroveň porozumění. Těchto chyb se chceme do budoucna pochopitelně vyvarovat. Učitelé dostanou pouze jeden adekvátní text v době, kdy má proběhnout první

testování a druhý odpovídající text pro výstupní hodnocení dostanou až posléze, v době druhého testování. Aby pro příště nedošlo ke ztrátě informací, budou učitelé zapisovat hodnoty do jednotné tabulky, kterou dostanou jasně předdefinovanou z nakladatelství Modrý slon.

Možná by také stálo za uvážení prodloužit dobu od prvního ke druhému testování na alespoň 2-3 měsíce. Pokud v této době budou děti opravdu číst, mohly by být výsledky ještě markantnější.

Mělo by také dojít k úpravě čtecích textů, respektive k úpravě počtu slov v textech tak, aby počet slov nebyl pouze přibližný (+-10 slov), ale naprosto totožný. V takovém případě bychom mohli posuzovat jako další kritérium zlepšení úrovně čtenářských dovedností také dobu potřebnou k přečtení celého textu. Předpokládáme, že se tréninkem a pozitivní motivací vlivem personálních knih výrazně zkrátí doba potřebná k přečtení celého článku. Už v našem vzorku tohoto pilotního projektu došlo k velmi výraznému zkrácení doby potřebné k přečtení 2. textu, přestože výstupní texty jsou o pár slov delší než texty vstupní. Protože však neobsahují naprosto stejný počet slov, netroufáme si provést porovnání a interpretaci výsledků.

Také se jako vhodné jeví dotvořit texty adekvátní pro první pololetí druhé třídy, které budou svou náročností někde mezi koncem první třídy a dosavadními texty pro 2. ročník.

Celý pilotní projekt nám přinesl nejen mnoho cenných informací, ale také námětů pro další zlepšení. Z řad dětí i učitelů se ozývaly požadavky na rozšíření knižní nabídky i pro starší žáky, kteří již dávají přednost knihám s menšími písmeny dějovým spádem. Tato skutečnost nezůstane bez povšimnutí a nakladatelství Modrý slon do budoucna nabídku knižních titulů postupně rozšíří i o knihy tzv. druhého a třetího čtení.

Na podkladě těchto dosavadních výsledků bychom rádi pokračovali v započaté práci a do projektu „Já čtu“ v budoucnu zapojili mnohem více dětí.